

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

El cinisme i la seva estètica

PERFIL

A.M. HOMES VA DEBUTAR EL 1989 AMB LA NOVEL·LA 'JACK'. DES DE LLAVORS HA MALDAT PER EXPOSAR LES PARTS MÉS FOSQUES DE L'ÉSSER HUMÀ EN LLIBRES COM 'COSES QUE CAL SABER' (2002) I 'LA FILLA DE L'AMANT' (2008)

DAMIÀ ALOU

uns productes narratius en què, amb l'excusa de denunciar els seus mals, se'n fa una *cinisplotation* que permet a l'espectador compartir-lo al temps que participa del simulacre de la seva crítica. Potser l'exemple màxim és la coneguda sèrie *House of cards*, en què la política es resumeix en una lluita desigual entre una parella d'ambiciosos sense altra fita que alimentar les seves ànsies de poder i compartir els seus petits triomfs amb l'espectador adreçant-s'hi a través de la càmera, la qual cosa crea una relació de complicitat que ens fa creure que ells són l'única opció davant de la pusil·lanimitat

de tots els que els envolten. D'això se'n diu ara *duresa*, un nou valor estètic derivat del cinisme. Quan a una novel·la o una pel·lícula o una sèrie passen una sèrie de barbaritats sense límit ni control, i moltes vegades sense sentit, en diem que són *dures*, i això les converteix en obres dignes d'admiració, i el públic surt satisfet d'haver vist una obra *profunda*. És el que es ven, per exemple, en el cas dels dos inventors del *gore* per a intel·lectuals: Lars von Trier i Michael Haneke, que amb aquesta pintura fan passar les seves rodes de molí per *art*.

Una de les grans practicants de literatura *dura* dels darrers vint anys ha sigut aquesta nord-americana de Washington que firma A.M. Homes i que, als seus 53 anys, ha publicat una desena de llibres dels quals, si no vaig errat, el que comentem ara, *Ojalá nos perdonen*, és el més voluminós, tot i que no és una autora que escatimi paraules. La seva fama va néixer amb la publicació d'*El fin de Alice*, la immersió en la ment d'un pedòfil i assassí de nenes, en què ja s'enfonsava de ple a allò que Bataille en deia "la literatura del mal", però és en la seva última obra on ofereix un catàleg més ampli i detallat de perversions, traïcions i absurds per bastir 648 pàgines. El Harry, un professor i historiador que està escrivint una biografia de Nixon, rep la notícia que el seu germà George és a la presó. Quan s'hi presenta li diuen que ha matat un matrimoni en un accident de cotxe. El Harry va a passar la nit amb la dona del George i acaben cardant. El George s'escapa del manicomi on l'han tancat, arriba a casa i els troba al llit. Mata la dona i acaba, esclar, a la presó, i el Harry es queda amb la tutoria dels fills. A partir d'aquí al Harry li van passant tots els desastres que vul-

OJALÁNOS PERDONEN
A.M. HOMES
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ DE JAIMEZULAIKA
650 PÀG./24,90€

guem imaginar; es fica en un munt d'emboics sexuals i cibernètics, perd la casa i la feina; assisteix a la desintegració del seu petit món, que substitueix com si res per un d'igualment inconsistent, com el "castell de cartes" de la sèrie de Kevin Spacey.

Sense interès ni tensió

El microcosmos que retrata és el de la família, molt propera a la que ens retratava Todd Solondz a *Happiness* –com bé diu Rodrigo Fresán a la solapa–, en què la raresa és sempre el fil conductor cap a la perversió. El problema de l'acumulació de deformitats que ofereix Homes és, per començar, que impregna el relat d'asèpsia moral: els personatges actuen quasi sempre mecànicament, sense plantejar-se gairebé res, com si el *clima cínica* de l'època els moguéssim com titelles. El resultat és que no triguen a perdre interès i tensió; l'argument opera per acumulació: és cert que passen tantes coses que segueixes llegint, però cap d'elles resulta especialment significativa per fascinar. Per mi el problema principal de la novel·la és l'estil pla i uniforme que acompanya totes les escenes, passi el que passi, fins al punt que quan arribem al final gairebé no ens n'adonem: el llibre podria haver-se acabat molt abans o continuar fins a l'infinit, perquè no hi ha selecció del material per produir un efecte. Això sí, alguna cosa aprendrem de Nixon (el paradigma del cinisme en la política americana) i dels usos i costums de la moderna societat cibernètica, i podrem dir que hem llegit una novel·la dura, potser fins i tot molt dura, i molts gaudiran de contemplar la dissolució de la família contemporània. I els més mal pensats diran que avui les novel·les es venen a pes. ♦♦

EL PROBLEMA D'ACUMULAR DEFORMITATS COM FA HOMES ÉS QUE EL RELAT S'IMPREGNA D'ASÈPSIA MORAL I AIXÒ ENS FA PERDRE INTERÈS EN EL QUE EXPLICA

D. SHANKBONE / WIKIMEDIA

EL SECRET DE ...

Màrius Serra

Són les quatre de la tarda de l'11 de setembre i la línia 1 del metro de Barcelona comença a circular menys atapeïda de passatgers. La majoria dels participants a la V ja són als seus trams. Recolzat a la porta, llegint uns papers, em trobo Màrius Serra. És un dels oradors que l'organització ha seleccionat per a l'escenari de la plaça Espanya. Interrompo el repàs del discurs per parlar d'això i d'allò. De carambola, Serra em fa cinc cèntims d'un dels familiars més singulars: el monjo Màrius Roig. Serra es diu Màrius per aquest tiet. El 1996 va

publicar la novel·la *Mon oncle*, inspirada en un d'aquells personatges dels quals es pot dir que el món és massa petit per a ell. Màrius Roig era un republicà de Vilanova, dels de pedra picada. Després de la guerra i de combatre per a la República, va patir represàlies però gràcies a la mediació d'un familiar d'Acció Catòlica, *només* va ser castigat a fer el servei militar durant tres anys a les Balears. Allà se li va encomanar la tasca d'assistir el capellà castrense Guillem Coll, una influència molt enriquidora: va acabar sent ordenat sacerdot cartoixà. Envoltats de gent

amb les samarretes vermelles i grogues de la V, Serra recorda que des dels tres anys visitava l'oncle Màrius a la cartoixa de Montalegre. Acompanyat de la seva família, trobava fascinant el món de reclusió en què vivia "aquell oncle estrany". El visitava semestralment. El nombre de trobades va incrementar-se quan, ja amb "vint-i-pocs anys", Roig el va nomenar interlocutor amb la família a partir "d'una feridura que va patir". D'aquelles trobades van sorgir converses més íntimes i secretes de la vida monàstica que anys més tard serien claus

per bastir el suspens de *Mon oncle*. Però Roig no és l'únic oncle de novel·la que va tenir Serra. També a la novel·la apareix el tiet famós de Serra: Francisco Roig, fundador del Museu de Curiositats Marineres de Vilanova. Aquest Roig va ser més conegut perquè va aconseguir ensinistrar un peix, una carpa de nom Juanita, perquè mengés d'una cullera i begués d'un porró. A *Mon oncle*, Serra va crear un protagonista a partir dels dos tiets però l'escriptor només porta a la cartera la foto d'un d'ells, la d'un jove mossèn amb el cap rapat i els hàbits de cartoixà. ♦♦

CRISTIAN SEGURA

L'ESCRITOR ES VA INSPIRAR EN EL SEU TIET REPUBLICÀ PER ESCRIURE 'MON ONCLE'